

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогічної та вікової психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О31 Екологічна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань «Соціально-політичні науки» - 05
Спеціальність «Психологія» - 053
 філософський факультет

Івано-Франківськ – 2017 рік

Робоча програма «Екологічна психологія»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за спеціальністю «Психологія» 053

«30» серпня, 2017 р. – __ с.

Розробник: **Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна**

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

Протокол від “30” серпня 2017 р. № 1

Завідувач кафедри педагогічної та вікової психології

_____ (Карпенко З.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2017 р.

Схвалено методичною комісією філософського факультету.

Протокол від “12” вересня 2017 р. № 1

“12” вересня 2017 р.

Голова _____ (Пятківський Р. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС (для денної форми навчання) – 3	Галузь знань <u>Соціально-поведінкові науки - 05</u> <small>(шифр і назва)</small>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>«Психологія»</u> <u>053</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7	7
		Аудиторні	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 індивідуальних – самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	30 год.	12 год.
		Індивідуальні	
		Год.	год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
	Індивідуальні завдання: __ год.		
	Вид контролю: Залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (у відсотках):

для денної форми навчання – 33 % / 67 %

для заочної форми навчання – 11 % / 89 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – розкриття психологічних закономірностей взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах стрімких екосоціальних трансформацій та кліматичних змін з метою розвитку екокультури стосунків особистості з довкіллям. Її досягнення передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та науковими школами у галузі екопсихології та прийомами використання методичного інструментарію цієї галузі на практиці. Йдеться також про формування умінь та навичок вирішення екосоціальних, еколого-правничих, управлінських та екоосвітніх проблем, розвиток в них екологічної культури та компетентності особистості.

Завдання : досягнення цілей ключової у професійній підготовці сучасних психологів еколого-психологічної компетентності реалізується шляхом розв'язання низки завдань:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- зміст, основні поняття та категорії галузі в межах її основних напрямів;
- історію розвитку екологічної психології як міждисциплінарної галузі на Заході та в Україні, основні етапи й логіку виокремлення цієї галузі в структурі психологічного та соціально-психологічного знання;
- структуру та основні компоненти екологічної свідомості та екологічної культури та основні чинники впливу на їх розвиток в антропогенезі та онтогенезі;
- психологічні закономірності та рівні взаємодії людини з навколишнім середовищем;
- особливості поведінки людини та групи в кризових екстремальних ситуаціях та способи управління такою поведінкою в умовах природної чи техногенної катастрофи;
- ключові тенденції та сфери застосування на практиці екопсихологічних закономірностей.

вміти:

- використовувати знання еколого-психологічних закономірностей поведінки людини для аналізу конкретних екосоціальних ситуацій й проблем;
- оцінювати свої дії та діяльність інших людей й соціальних груп з погляду наслідків такої діяльності для навколишнього середовища;
- надавати психологічну допомогу в попередженні та подоланні кризових екологічних ситуацій;
- застосовувати набуту екокультуру та еколого-психологічну компетентність в екологічній освіті дітей та молоді.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Змістовий модуль 1.

Тема 1. ПРЕДМЕТ ТА ІСТОРІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Науково-технічні та соціально-економічні передумови виникнення нового екологічного світогляду в системі наук про людину і природу в середині ХХ століття. Основні етапи становлення екології. Вплив ідей Ч. Дарвіна, Е. Геккеля, Ч. Ентонна, А. Тенслі, В. Вернадського, В. Станчинського на зародження екопсихології як міждисциплінарної галузі. Чикагська соціологічна школа. Виникнення екопсихології, її місце в системі наук (енвайронментальна соціологія, соціоекологія) та психологічних галузей (практична психологія). Основні напрями екопсихологічних досліджень.

Виникнення екологічної психології та її місце в системі наук (філософія, соціологія, право, педагогіка) та психологічних галузей. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).. Основні категорії екологічної психології Типи та рівні екопсихологічних досліджень.

Класифікації методів дослідження, характеристика окремих методів та методик. Поняття екопсихологічного моніторингу та принципи його організації Методи психокорекції та психопрофілактики (ландшафтотерапія, кольоротерапія, ароматерапія, активна та пасивна музикотерапія, зоотерапія тощо).

Тема 3. ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ З СЕРЕДОВИЩЕМ

Поняття середовище з погляду представників двох основних напрямів: психології взаємодії з навколишнім середовищем та екопсихології свідомості. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище. Людина та природа, екокультура ставлення сучасної людини до природи, особливості спілкування в системі “людина –природа”, “людина-флора”, “людина –фауна” та розуміння природи (вікові та індивідуальні особливості). Деформація ставлення людини до природи. Штучне довкілля та його структура, явище віртуальної реальності.

Сучасне урбанізоване довкілля, його основні характеристики. Хронотоп міста. Когнітивна карта міста та особистість (С. Тоубрідж). Людина та архітектура. “Образ міста” як складова просторової ідентичності особистості. Екологія особистісного простору. Діти та довкілля (М.

Черноушек). Проблема якості життєвого середовища особистості. Енвайронментальне право: захист прав людини на якісне довкілля. Основні критерії та системи показників якості життєвого середовища: екологічний та еколого-психологічний підхід та їх застосування у практичній роботі психолога. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксеміка (Е. Холл). Особливості організації життєвого простору в умовах перенаселення. Поняття краудингу.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. *СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ*

Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини візуальне, акустичне, аромасередовище. Безпосереднє та опосередковане візуальне середовище. Екологічний підхід до зорового сприймання (Дж. Гібсон). Предметно-просторове середовище та орієнтація у просторі (С. Тоубрідж).

Загальна характеристика колірного середовища. Збіднене та збагачене колірне середовище. Ставлення особистості до кольору. Явище зорові депривації. Колір як засіб діагностики функціональних станів особистості. Поняття акустичного середовища. Аромасередовище в минулому та сучасність. Види запахів (природних та штучних), їх класифікація (Х. Цваардемахер, Х. Хенінг).

Тема 5. *ПСИХОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ*

Поняття екологічної свідомості та її структура. Когнітивна складова екологічної свідомості: екологічні знання та екологічне мислення. Розуміння особистістю природи: загальне розуміння та способи та стратегії осмислення конкретних її виявів та аспектів. Ставлення особистості до природи (флора, фауна) в умовах міста та села, види та типи ставлення, структура ставлення (С, Дерябо, В Ясвін). Екологічна культура як інтегральна характеристика екологічної свідомості.

Екологічна соціалізація особистості як один з аспектів соціалізації, її основні етапи. Стратегії та форми розвитку екологічної активності: вікові та індивідуальні особливості. Сучасна політична свідомість та психологія “зеленого” руху. Психологія екологічного виховання, розвиток екологічної культури та екологічної компетентності. Терапія творчими мандрівками (М. Бурно), її використання у роботі з підлітками-девіантами. Екологічний “зелений” туризм як засіб профілактики адиктивної поведінки підлітків.

Проблеми розвитку професійної екологічної культури та компетентності фахівців природничих професій. Становлення екологічної культури та професійної компетентності екопсихолога.

Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ КАТАСТРОФ: ВПЛИВ ПРИРОДНИХ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДИНИ

Екопсихологія катастроф, предмет, історія виникнення. Екстремальні життєві ситуації і особистість. Психологія катастроф та медицина катастроф: міждисциплінарні зв'язки. Поняття стихійного лиха та його види (повінь, землетруси, циклони, епідемії, пожежі, техногенні катастрофи). Явище травматичного та посттравматичного стресу, основні підходи в його діагностиці, корекції та профілактиці. Динаміка психогенних розладів, їх основні фази. Систематика психогенних розладів, які виникають в екстремальних ситуаціях.

Особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей. Дослідження соціально-психологічних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у рамках програми “Діти України” (С. Киричук, В. Татенко, С. Яковенко та інші). Поняття Чорнобильської та постчорнобильської психотравмуючої ситуації. Типи порушень психічного розвитку дорослих та дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, труднощі соціалізації дітей, батьки яких були переселені в екологічно чисті райони. Особливості реакції на екологічний стрес ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

4. ТЕМИ І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ Семінарське заняття № 1

Тема: Предмет екологічної психології (2 години)

План обговорення

1. Виникнення екопсихології, її місце в системі наук (енвайронментальна соціологія, соціоекологія) та психологічних галузей (практична психологія).
2. Основні напрями екопсихологічних досліджень.
3. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).

Практично-семінарське заняття № 2

Тема: Методологія та методи екологічної психології (4 години)

План обговорення

4. Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).
5. Основні категорії екологічної психології. Типи та рівні екопсихологічних досліджень.

Практично-семінарське заняття № 3

Тема: Психологія взаємодії з середовищем (4 години)

План обговорення

1. Поняття середовище: енвайронментальна психологія.
2. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище.
3. Психологічна оцінка якості життєвого середовища.
4. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксеміка (Е. Холл). Поняття краудингу.

Практично-семінарське заняття № 4

Тема: Психологія взаємодії з середовищем (4 години)

План обговорення

1. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини.
2. Візуальне, колірне середовище. Поняття кольоротерапії та кольородіагностики.
3. Акустичне середовище. Природні та штучні звуки, голоси та мелодії. Поняття музикотерапії.
4. Аромасередовище, види та класифікації запахів. Прийоми ароматерапії.

Практично-семінарське заняття № 5.

Тема 3. Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації

(2 години)

План обговорення

1. Поняття екологічної свідомості, екологічної культури, екологічної компетентності.
2. Когнітивна складова екологічної свідомості. Розуміння особистістю природи.
3. Ставлення особистості до природи (флора, фауна) в умовах міста та села, види та типи ставлення, структура ставлення (С, Дерябо, В Ясвін).
4. Екологічна культура як інтегральна характеристика екологічної свідомості.
5. Екологічна соціалізація особистості як один з аспектів соціалізації, її основні етапи. Терапія творчими мандрівками (М. Бурно), її використання у роботі з підлітками-девіантами. Екологічний “зелений” туризм як засіб профілактики адиктивної поведінки підлітків.

Семінарське заняття № 6.

Тема 4. Психологія катастроф (2 години)

План обговорення

1. Екопсихологія катастроф, предмет, історія виникнення. Екстремальні життєві ситуації і особистість.

2. Поняття стихійного лиха та його види (повінь, землетруси, циклони, епідемії, пожежі, техногенні катастрофи).

3. Явище травматичного та посттравматичного стресу, основні підходи в його діагностиці, корекції та профілактиці.

4. Особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей. Типи порушень психічного розвитку дорослих та дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, труднощі соціалізації дітей, батьки яких були переселені в екологічно чисті райони.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	Інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1	14	2	2			10	15	2				13
Тема 2	16	2	4			10	18		2			16
Тема 3	16	2	4			10	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	46	6	10			30	47	4	4			39
Змістовий модуль 2.												
Тема 4	16	2	4			10	15	2				13
Тема 5	14	2	2			10	12	2				10
Тема 6	14	2	2			10	16					16
Разом за змістовим модулем 2	44	2	8			30	43	4				39
Усього годин	90	12	18			60	90	8	4			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та історія екопсихології	2
2.	Психологія катастроф	2
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Методологія та методи екологічної психології	4
2.	Психологія взаємодії з середовищем	4
3.	Середовище як джерело інформації	4
4.	Психологія екологічної свідомості та екокультури особистості	2

Лабораторні заняття за планом не передбачені

7. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Визначте види, структуру, основні складові життєвого середовища.
2. Порівняйте природне й штучне середовище.
3. Визначте поняття “екосоціальна система” та “екосоціальна ніша”.
4. Охарактеризуйте методику оцінка якості життєвого середовища, назвіть показники та критерії оцінки.
5. Наведіть карту-схему написання еколога-психологічної характеристики оцінки якості довкілля.
6. Визначте середовище як джерело інформації, наведіть класифікації основних чинників впливу.
7. Охарактеризуйте візуальне, акустичне та ароматичне середовище.
8. Голос, шум – індивідуальні характеристики сприймання.
9. Поясняйте сутність екологічної свідомості та екологічної соціалізації, її етапи.
10. Розкрийте структуру екологічної свідомості, її види, складові.
11. Порівняйте основні характеристики сприймання й розуміння природи (флори, фауни).
12. Наведіть вікові та індивідуальні особливості розвитку екологічної свідомості.
13. Порівняйте значення екологічної культури та екологічної компетентності в структурі особистості.
14. Розкрийте теоретико-методологічні засади психології катастроф і криз. Наведіть види природних та техногенних катастроф.
15. Наведіть чинники виникнення посттравматичного стресу, охарактеризуйте його діагностику та корекцію, профілактику.
16. Розкрийте динаміку психогенних розладів, їх основні фази під час екотехногенної катастрофи.

17. Наведіть систематику психогенних розладів, які виникають в екстремальних ситуаціях.
18. Розкрийте особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей.
19. Охарактеризуйте напрями досліджень соціально-психологічних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у рамках програми “Діти України” (С. Киричук, В. Татенко, С. Яковенко та інші).
20. Поясніть сутність Чорнобильської та постчорнобильської психотравмуючої ситуацій.
21. Визначте предмет екологічної психології, її основні завдання.
22. Розгляньте історію розвитку екологічної психології, її основні етапи.
23. Окресліть основні напрями екопсихологічних досліджень.
24. Проаналізуйте категоріальний апарат екологічної психології.
25. Назвіть методи екологічної психології, їх класифікації.
26. Опишіть прийоми еколого-психологічного моніторингу, метод експерименту в екологічній психології.
27. Використайте методика семантичного диференціалу з метою реконструкції “образу міста” в уявленнях особистості, на основі опосередкованого та безпосереднього сприймання середовища.
28. Охарактеризуйте методика побудови індивідуальних когнітивних карт місцевості.
29. Розкрийте зміст понять – “біосфера”, “ноосфера”, “життєве середовище”.

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
1.	Скласти таблицю, в якій представлені основні етапи формування екопсихології як міждисциплінарної галузі. Охарактеризувати актуальні проблеми екологічної психології (конспект двох статей за індивідуальним вибором)	5 5
2.	Скласти дві ментальні карти середовища: здійснити порівняльну характеристику Підготувати анкету екопсихологічної спрямованості та апробувати її.	10 10
3.	Оцінити якість життєвого середовища на прикладі конкретного середовища (експертний висновок згідно схеми).	10

	Змістовий модуль 2.	
4.	Порівняти особливості прийомів колірної діагностики на прикладі методики Люшера та методики Лутошкіна.	10
5.	Проаналізувати прийоми ароматерапії на прикладі низки ароматів.	10
6.	Охарактеризувати типові реакції та психічні стани населення Прикарпатського регіону внаслідок повені літо–2008 (інтерв'ю очевидців); проаналізувати віддалені наслідки Чорнобильської катастрофи у забруднених територіях різних регіонів України.	10
	Разом	60

8. Самостійна робота

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1.	
1.	Скласти таблицю, в якій представлені основні етапи формування екопсихології як міждисциплінарної галузі. Охарактеризувати актуальні проблеми екологічної психології (конспект двох наукових статей за індивідуальним вибором)	13
2.	Скласти дві ментальні карти середовища: здійснити порівняльну характеристику Підготувати анкету екопсихологічної спрямованості та апробувати її.	16
3.	Оцінити якість життєвого середовища на прикладі конкретного середовища (експертний висновок згідно схеми).	10
	Змістовий модуль 2.	
4.	Порівняти особливості прийомів колірної діагностики на прикладі методики Люшера та методики Лутошкіна.	13
5.	Проаналізувати прийоми ароматерапії на прикладі низки ароматів.	10
6.	Охарактеризувати типові реакції та психічні стани населення Прикарпатського регіону внаслідок повені літо–2008 (інтерв'ю очевидців); проаналізувати	16

	віддалені наслідки Чорнобильської катастрофи у забруднених територіях різних регіонів України.	
	Разом	78

9. Методи навчання

В процесі навчання використовуються наступні **методи**:

Словесні методи навчання (пояснення, розповідь, бесіда), навчальні дискусії, наочні методи навчання (ілюстрування, демонстрування), практичні методи навчання (вправи, тестування, практичні роботи, екскурсії); методи аналізу, синтезу, узагальнення, конкретизації.

10. Методи контролю

Попередній контроль, поточна перевірка на занятті, тематична перевірка, підсумковий контроль (екзамен). Усне та письмове опитування, тестовий контроль, графічний контроль, екзаменаційний контроль

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	Задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Крайніков Е.В. Психологія розвитку Словник-довідник.– К., 2004.
2. Психологический словарь / Под ред. В.В. Давыдова. – М., Просвещение, 1986.
3. Психологическая энциклопедия / Под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха – СПб, 2006.

4. Сытник Н.М., Брайон А.В. Словарь-справочник по экологии. – Наукова думка, 1994.
5. Скребець В.О. Шлімакова І.І. Екологічна психологія. - К.: Видавничий дім «слово», 2014. - 456 с.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників: плакати, світлини, таблиці, географічні карти, світлини, карта-схема оцінки якості середовища.

14. Рекомендована література

Базова

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. – К.:, 45 с. – 6 екз.
2. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления // Вопросы психологии. Є 1995. – № 2. – С. 130-137. – 1 екз.
3. Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 440 с. – 1 екз.
4. Ковалев Г.А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда // Вопросы психологии. – 1993. – №1. – С. 13 – 23. – 1 екз.
5. Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиоэкологической психологии в Украине // Психологический журнал. – 1993. – №3. – С. 176-179. – 1 екз.
6. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народнознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія, – Івано-Франківськ, 1988. – 312 с. – 10 екз.
7. Скребець В. Екологічна психологія – К., МАУП, 1996. – 1 екз.
8. Черноушек М. Психология жизненной среды. – М.: Мысль, 1989. – 179 с. – 1 екз.
9. Дерябо С., Ясвин В. Методологические проблемы // Психологический журнал. – 1996. – № 6. – С. 4 –18. – 1 екз.
10. Мамешина О.С. Методики экпсихологического исследования // Практична психологія та соціальна робота – 1 екз.
11. Мергут О., Страшнюк Ж. У гармонії з кольором // Психолог. – №37. – 2006. – 17-21. – 1 екз.
12. Собчик Л.Н. Методы психологической диагностики. Выпуск 2. – М.: 1990. – С. 49-87. – інтернет-ресурс
13. Литвин С. укл. / Психологічна діагностика умов формування обдарованості учнів. Методичні матеріали. – Івано-Франківськ, 1991. – 2 екз.
14. Сухарев А.В. Этническая функция культуры и психические расстройства // Психологический журнал. – 1995. – №2. – С. 129-136. – 1 екз.
15. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. – К.: МАУП, 1996. – С. 3 – 27. – 1 екз.
16. Серов И.В. Лечение цветом. – СПб, 2005. – 1 екз.

- 17.Маценко ЖГ Психологічні таємниці любові до природи // Психолог– 2004. – №19. – С. 1-3. – 1 екз.
- 18.Симоненко С.М. Вовнянко Т.А. Психосемантика кольору та стратегії творчості. – Одеса, 2005. – 1 екз.

Допоміжна

- 19.Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник – К., “Альтерпрес”, 2004, – 192 с. – 1 екз.
20. Українська душа. – К., “Фенікс”, 1992. – 128 с. – 1 екз.
- 21.Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред С.Д. Максименка – К., “Міленіум”, 2005. –т.7., Вип 5., ч. 1. – 378 с.
- 22.Базыма Б.А. Психология цвета: теория и практика – СПб., 2005.– 200 с.
- 23.Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини. Підручник. – Харків, “ОВС”, 2004. – 254 с.
24. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – Київ, 2002. –172 с.
- 25.Крисаченко В.С. Екологічна культура. –Київ: Заповіт, 1996. – 350 с.
- 26.Александровський Ю.А. Лобастов О.С., Спивак Л.И. Психогении в экстремальных ситуациях. – М.: Медицина, 1996. – 95 с.
27. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях – М.: ЭКСМО, 2008. – 928 с.

I

15. Інформаційні ресурси

<http://eco.com.ua>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія

<http://mysiholog.com/ecology-psychology>

<http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html>